

Akreditace probačních programů v ČR

Akreditaci podléhají pouze probační programy určené mladistvým pachatelům. Tedy programy, které jsou ukládány jako výchovné opatření mladistvým dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže (z.č. 218/2003 Sb., *dále jen ZSVM*)¹. Jedná se zejména o: „*programy sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutické programy, programy zahrnující obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiné vhodné programy k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého, a to s různým režimem omezení v běžném způsobu života, který směřuje k tomu, aby se mladistvý vyhnul chování, které by bylo v rozporu se zákonem, a k podpoře jeho vhodného sociálního zázemí a k urovnání vztahů mezi ním a poškozeným.*“ (§ 17 odst. 1) ZVSM).

Tyto programy procházejí akreditačním řízením Ministerstva spravedlnosti, který tvoří systém pravidel, kritérií a kontrolních mechanismů pro ověřování kvality probačních programů s cílem umožnit průkazným způsobem posouzení kvality probačního programu. Během řízení je ověřováno naplnění standardů kvality programu, přičemž každý standard popisuje důležitou charakteristiku programu a poskytovatele. Ke standardům jsou vztažena měřitelná a ověřitelná kritéria. Kritéria, jejichž naplnění je považováno za stěžejní, jsou označena za klíčová a bez jejich naplnění nelze akreditaci získat.

Standards jsou rozděleny do tří oblastí: proces poskytování služby, personální zajištění a požadavky na ekonomické a materiální zabezpečení programu. Akreditační řízení je třístupeňové.

V prvním stupni je provedena evidence žádostí a kontrola splnění všech formálních náležitostí žádosti.

Ve druhém stupni jsou žádosti předány k prostudování expertům - hodnotitelům, které pro tyto účely jmenuje ředitel Probační a mediační služby. Experti vypracují na předložený programový manuál probačního programu oponentský posudek, zaměřený na rozbor teoretických východisek a principů práce s mladistvým pachatelem v probačním programu a dále na splnění standardů kvality. Následně jsou ředitelem PMS jmenovány tříčlenné expertní komise složené ze dvou externích expertů a jednoho zástupce PMS. Expertní panely jsou tříčlenné a v každém panelu je zastoupen odborník na práci s mládeží, odborník na standardy kvality a pracovník PMS.

Tyto panely uskuteční s jednotlivými předkladateli žádostí o akreditaci řízený rozhovor zaměřený na doplnění skutečností zjištěných při zpracování posudku, doplnění odpovědí na dotazy vznesené ze strany expertů. V rámci rozhovoru předkladatel prezentuje model práce s mladistvým pachatelem v rámci probačního programu. Výstupem expertního panelu je „Protokol z akreditačního řízení“ obsahující mimo jiné bodové ohodnocení za naplnění stanovených standardů, na jehož základě doporučí či nikoli akreditaci udělit.

Ve třetím stupni jsou závěry expertních komisí projednány Akreditační komisí Ministerstva spravedlnosti ČR, která je jmenována ministrem spravedlnosti a složená ze zástupců Probační a mediační služby, Ministerstva spravedlnosti a přizvaných externích odborníků (*například z Ministerstva práce a sociálních věcí odboru sociálních služeb, Odboru prevence*

---

¹ Výchovné opatření může soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce ukládat se souhlasem osoby, proti níž se řízení vede, již v průběhu trestního řízení, a to nejdéle do jeho pravomocného skončení. Mladistvý může kdykoli v průběhu řízení až do jeho pravomocného skončení svůj souhlas odvolat prohlášením adresovaným soudu pro mládež a v přípravném řízení státnímu zástupci, který vede řízení. Výkon výchovného opatření tím končí. (§ 15 odst. 3), ZVSM).

Výchovné opatření může soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce ukládat se souhlasem osoby, proti níž se řízení vede, již v průběhu trestního řízení, a to nejdéle do jeho pravomocného skončení. Mladistvý může kdykoli v průběhu řízení až do jeho pravomocného skončení svůj souhlas odvolat prohlášením adresovaným soudu pro mládež a v přípravném řízení státnímu zástupci, který vede řízení. Výkon výchovného opatření tím končí. (§ 15 odst. 3), ZVSM).

kriminality Ministerstva vnitra) a která pak na základně hodnotící zprávy doporučí/nedoporučí udělení akreditace přímo ministru spravedlnosti. Akreditace probačnímu programu je udělena buď jako řádná s platností akreditace na tři roky nebo jako akreditace s podmínkou s platností na jeden rok, během kterého je žadatel o akreditaci povinen odstranit vytčené nedostatky. Komise poté posoudí aktuální stav probačního programu a navrhne ministru spravedlnosti změnit akreditaci s podmínkou na řádnou akreditaci nebo zastavení platnosti akreditace s podmínkou.

Po udělení akreditace je probační program zapsán do Registru, který vede Ministerstvo spravedlnosti.

Poskytovatelé akreditovaných programů mohou každoročně prostřednictvím dotačního řízení Ministerstva spravedlnosti čerpat finanční prostředky pro realizaci akreditovaných probačních programů ze státního rozpočtu.

V současné době je akreditováno 17 probačních programů, které fungují jak skupinově, tak individuálně. Dále byla ze strany Ministerstva spravedlnosti z dotačních prostředků finančně podpořena realizace probačních programů třinácti realizátorů, celkově částkou cca 1.300.000,- Kč, obdobně jako v loňském roce. Průběh realizace programů je ze strany PMS průběžně sledován a vyhodnocován.

Nejrozšířenějším probačním programem v České republice je probační program Právo pro každý den², který územně pokrývá téměř všechny soudní kraje. Druhým nejrozšířenějším programem je Učební program mladiství³. Celkově bývá do probačních programů zařazeno cca 500 mladistvých pachatelů - klientů ročně.

Probační a mediační služba aktuálně v rámci probíhajících projektů z prostředků ESF a prostředků švýcarsko-českého programu spolupráce inovuje a cíleně rozšiřuje ověřené a funkční programy a pilotuje také některé nové druhy probačních programů zejména program pro mladistvé násilné pachatele a skupinové restorativní programy.

---

² Program je založen na skupinové práci, během které jsou využívány metody interaktivní výuky, které podporují efektivní učební strategii zároveň rozvíjí sociální dovednosti, dovednosti efektivní komunikace, schopnosti řešení konfliktů a schopnosti spolupráce s ostatními ve skupině. Lektoři (právník a metodik) využívají lekce z učebnice "Právo pro každého", jež byla doporučena MŠMT jako učební materiál pro ZŠ a SŠ. Lekce jsou zaměřeny na právo rodinné, občanské, pracovní a trestní. Program je rozdělen do jednotlivých 60 min. lekcí, které jsou doplněny cvičeními a nácviky modelových situací.

³ Program pracuje kognitivně behaviorální metodou, která zahrnuje práci mladistvých ve skupině, při které je využívána řízená diskuse, zprostředkování nových informací, přímá aktivita klientů, písemné projevy klientů, nácvik nové strategie chování. Program je doplňován i individuálními způsoby práce s mladistvými.